

Město Ústí nad Orlicí

STRATEGIE STÁRNUTÍ

SENIORŮ V NAŠEM MĚSTĚ ÚSTÍ NAD ORLICÍ

2022-2026

[ou]

OBSAH

1 ÚVOD	 1
2 DEMOGRAFICKÁ SITUACE	 2
3 CÍLE A OBLASTI STRATEGIE	 5
3.1 Cílové skupiny	5
3.2 Spolupracující subjekty	5
4 HLAVNÍ OBLASTI ŘEŠENÍ	 6
4.1 Bydlení	6
4.2 Aktivní život seniorů, mezigenerační sounáležitost a dobrovolnictví	7
4.3 Sociální oblast a zdravotnictví	9
4.4 Bezpečí seniorů.....	10
5 SWOT ANALÝZA	 12
6 CÍLE A OPATŘENÍ	 13
7 ZÁVĚR	 15
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	 16

1 ÚVOD

Stárnutí se týká každé generace v naší populaci. Problematika není pouze na místní úrovni, ale jde o stárnutí celé západní civilizace. Zástupci našeho města si tuto problematiku uvědomují, a proto se rozhodli vytvořit tento koncepční materiál, který bude popisovat současný stav v našem městě, ale také bude reagovat na potřeby této skupiny a vývoj situace do budoucnosti.

Člověka, který splňuje obecné charakteristiky starého člověka, zejména potom dosažení hranice důchodového věku, je možné označovat různě. Obecně nejpoužívanějším termínem je senior, ale je možné se setkat ještě např. s označením důchodce, geront.

Samotné slovo senior není v našem právním řádu ukotveno ani definováno. Je tak v českém prostředí obecně přijímaným označením člověka, který dosáhl hranice stáří a který je společností, v níž žije, vnímán či označován jako starý.

Počátek fáze stáří je naší společností stanoven od 60. do 65. roku života. Tato hranice znamená přechod z období dospělosti k období stáří. Různí autoři a různé organizace rozdělují období stáří odlišně. Nejčastěji je možné se setkat s patnáctiletým členěním WHO (2014): 60 – 75 let – ranné stáří (vyšší věk), 75 – 90 let – kmetství (pokročilý věk), 90 let a více – dlouhověkost (vysoký věk).¹

Při tvorbě tohoto dokumentu jsme vycházeli z aktuálních potřeb seniorů a využili jsme k tomu několik institutů, které se problematikou seniorské populace v našem městě zabývají. Byla to Komise pro práci se seniory, pracovní skupina komunitního plánování pro práci se seniory a zástupci Senior klubu. Jako metodu pro stanovení cílů jsme použili SWOT analýzu², kterou vytvořili jednotliví aktéři a další zdroje informací.

Podkladem pro tvorbu strategie se vedle Národního akčního plánu pozitivního stárnutí také staly naše strategické dokumenty, koncepce a plány (Střednědobý strategický plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb Ústí nad Orlicí na léta 2020-2023, Koncepce prevence kriminality města Ústí nad Orlicí na léta 2021 – 2025, Strategický plán rozvoje města Ústí nad Orlicí na léta 2021 – 2027.

Hlavním cílem této strategie je vytvořit nástroj pro ucelenou činnost týkající se problematiky seniorů a umožnit tak jejich podporu, aktivizaci a rozvoj ve stěžejních oblastech. Zaměřit se na bezproblémové fungování celé komunity, její stabilitu a soudržnost, posílení sousedských vztahů. Předcházet ohrožení a sociálnímu vyloučení seniorů a podporovat jejich smysluplný a aktivní život v přirozeném prostředí. Rozvíjet pečovatelské kompetence u všech generací, využívat činnosti neziskových organizací, aby docházelo ke zkvalitnění jejich života. Posilovat jejich přirozené schopnosti, rodinné vazby a společenské iniciativy.

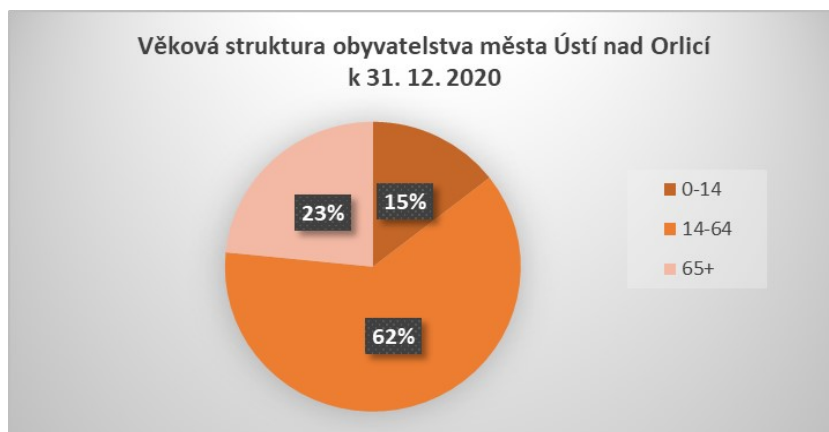
¹ WHO 2014a, Programmes. Definition of an older or elderly person. World Health Organization [online]. © 2014 [cit. 2014-06-07]. Dostupné z: <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>.

² [SWOT – Wikipedia \(wikipedia.org\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT) SWOT analýza poskytuje podklady pro formulaci rozvojových směrů a aktivit, podnikových strategií a strategických cílů. Spočívá v rozboru a hodnocení současného stavu organizace (vnitřní prostředí) a současné situace okolí organizace (vnější prostředí).

2 DEMOGRAFICKÁ SITUACE

Počet obyvatel v našem městě k 31. 12. 2020 činil 14 278. V roce 2020 došlo k 109 narození a 193 úmrtí. Co se týče pohybu obyvatel, tak 236 obyvatel se nově přistěhovali, 292 obyvatel se přestěhovali v rámci obce a 270 obyvatel se odstěhovali.

Co se týče věkového rozložení obyvatelstva, tak nejpočetnější skupinou je kategorie 14-64 let, která je zastoupena 8 867 obyvateli (62 %). Druhou největší skupinou je kategorie 65 +, do které spadá 3 343 obyvatel (23 %) a nejméně zastoupená skupina je kategorie 0-14, kterou tvoří 2 068 obyvatel (15 %).

Graf č. 1, vlastní zdroj

Graf č. 2, vlastní zdroj

Graf č. 3, vlastní zdroj

Na uvedených grafech můžeme pozorovat, že druhou nejpočetnější věkovou kategorií jsou osoby starší 65 let, tedy senioři. Senioři tvoří 23 % obyvatel města Ústí nad Orlicí, a proto se budeme dále zabývat, jak se věková struktura měnila v uplynulých 10 letech.

V níže uvedené tabulce se podíváme na rozložení obyvatelstva města Ústí nad Orlicí od roku 2010 po současnost.

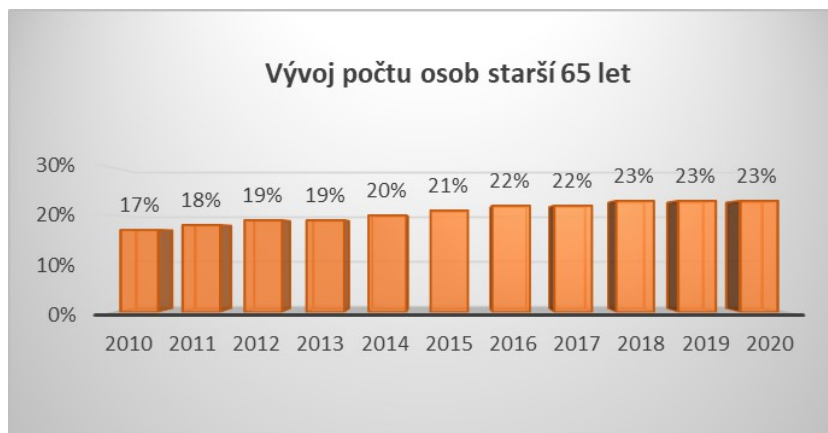
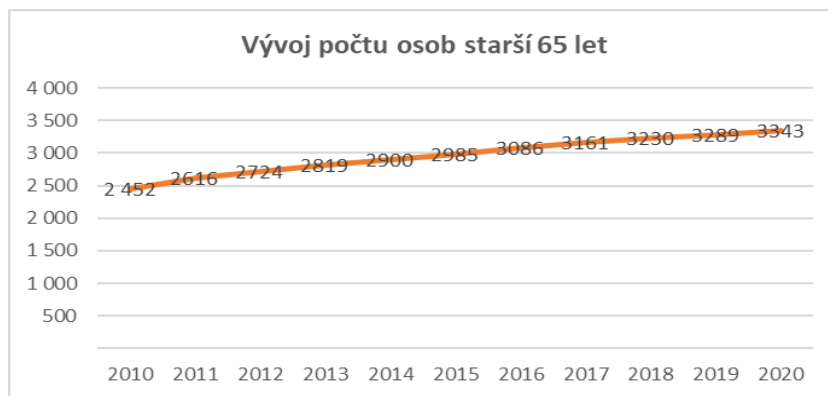
VĚKOVÁ KATEGORIE	ROK										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0-14	2 043	2 154	2 115	2 105	2 108	2 081	2 054	2 061	2 057	2 096	2 068
15-64	10 004	9 812	9 633	9 440	9 314	9 160	9 024	8 941	8 909	8 895	8 867
65+	2 452	2 616	2 724	2 819	2 900	2 985	3 086	3 161	3 230	3 289	3 343
Celkem	14 499	14 582	14 472	14 364	14 322	14 226	14 164	14 163	14 196	14 280	14 278
Průměrný věk	41,8	41,9	42,3	42,6	42,9	43,2	43,5	43,7	43,9	43,9	x

Zdroj: Český statistický úřad

Poznámka: Informace o průměrném věku za rok 2020 nám zatím není známa, protože ji ČSÚ nezveřejnil.

Jak můžeme vidět, první nejpočetnější skupinou je skupina 15-64 let, druhou nejpočetnější skupinou obyvatelstva je kategorie 65 +, kdy je na první pohled patrné, že každým rokem je její zastoupení vyšší, což má vliv na zvyšování se průměrného věku obyvatel města Ústí nad Orlicí.

Pokud se zaměříme na cílovou skupinu 65+, vidíme za posledních 10 let nárůst počtu obyvatel této skupiny ze 17 % na 23 %. Což je 3343 obyvatel z celkového počtu 14 278 obyvatel.

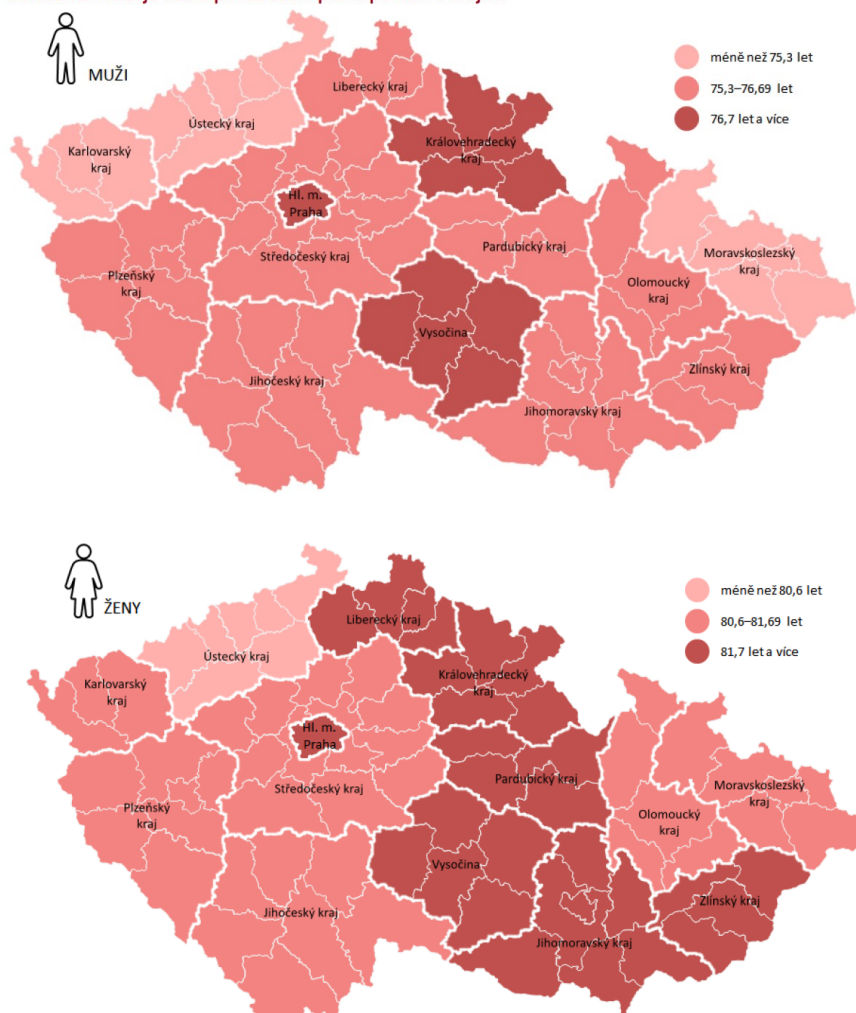

Graf č. 4, vlastní zdroj

Z výše uvedených grafů a dle predikce ČSÚ populace ČR v průběhu 1. poloviny tohoto století bude dále výrazně stárnout. Přestože projekce v ČR očekává do roku 2050 mírné zvyšování úrovně plodnosti, zlepšování úmrtnostních poměrů a zachování kladného salda zahraniční migrace, celkový počet obyvatel ČR se sníží. Zastoupení osob v základních věkových skupinách se bude vyznačovat mírným snižováním podílu osob mladších 15 let, výrazným snižováním podílu tzv. ekonomicky aktivních osob, a naopak nárůstem osob starších 65 let, který bude odrazem celkového zlepšování úmrtnostních poměrů a různorodé početnosti jednotlivých generací narozených v průběhu 20. a 21. století. Nejvyšší počet obyvatel ve věku 65 a více let se očekává v 50. letech 21. století, kdy by mohl tvořit více jak třetinu obyvatel našeho města.

Střední délka života neboli naděje dožití se prodlužuje pokročilým zdravotnictvím, zdravým životním stylem, podpůrnou infrastrukturou, ekonomikou, kvalitnějším životním prostředím. O kvalitě života a zdraví však vypovídá jiný ukazatel – zdravá délka života, což je délka života prožita ve zdraví. O to víc je důležitá prevence, podpora zdravého životního stylu, zdravého prostředí. Proto je zapotřebí podporovat zdravé a aktivní stárnutí.

Obrázek 2: Naděje dožití při narození podle pohlaví v krajích

Zdroj dat: ČSÚ (2017). Vývoj obyvatelstva České republiky

Pozn.: Naděje dožití (respektive střední délka života) v určitém věku je nejpoužívanějším výstupem úmrtnostních tabulek. Udává průměrný počet let, který má naději ještě prožít osoba právě x-letá při zachování intenzit úmrtnosti daného období.

Zpracování: INESAN

Vlivem demografických změn a stárnutím populace se ale naopak zvyšuje podíl osob, jež disponují cennými životními zkušenostmi z praktického života, odborností a orientací ve vykonávané profesi, názorovou stabilitou, větší odpovědností, spolehlivostí, a celkové větší vyzrálostí. Starší lidé tak představují pro společnost přínos ve vztahu k vykonávání vysoce odborných pracovních činností v rámci některých profesí a rovněž při předávání svých zkušeností a znalostí mladší generaci. Pro společnost může demografické stárnutí zároveň představovat příležitost a výzvu, jak co nejefektivněji využít znalostí a potenciálu přibývajícího počtu.

3 CÍLE A OBLASTI STRATEGIE

- Vymezení cílové skupiny strategie
- Stanovení oblastí působení seniorské problematiky
- Určit spolupracující subjekty a ukotvení
- Koncepti ukotvit eticky, metodicky, institucionálně a finančně

3.1 Cílové skupiny

- Senioři
- Ohrožení senioři
- Děti
- Rodiny s dětmi
- Ostatní

3.2 Spolupracující subjekty

- Město Ústí nad Orlicí
- Policie ČR
- Školská zařízení
- Příspěvkové organizace města Ústí nad Orlicí
- Zdravotnická zařízení
- Neziskové organizace
- Úřad práce
- Kluby seniorů

4 HLAVNÍ OBLASTI ŘEŠENÍ

4.1 Bydlení

Bydlení má zásadní význam pro kvalitu života a zapojení jedince do společnosti. Jednotlivec nebo domácnost, která má zajištěné přiměřené a stabilní bydlení, může uspokojovat své další životní potřeby a zapojovat se do společnosti ve své širší rodině, v rámci sousedství nebo komunity, na trhu práce apod. Nestabilní nebo nevhodné bydlení naopak vede k celkové životní nejistotě a brání zapojení se do společnosti.

Nevhodné bydlení je navíc často koncentrováno v lokalitách, pro které je charakteristická nízká kvalita domovního a bytového fondu, nevyhovující infrastruktura, funkční nepropojenost s širším urbanistickým celkem obce a to, že jejich obyvatelé mají z různých důvodů ztížené šance na úspěšné a dlouhodobé zapojení se do formálního trhu práce. Mezi největší problémy, s nimiž se v sociálně vyloučených lokalitách setkáváme, patří stáří a nízká kvalita bytového fondu, přeplněnost bytů, obývání bytů bez nájemních smluv, nedostatečná právní ochrana nájemníků a špatně vymahatelné pohledávky majitelů bytového fondu. Neřešení těchto problémů proto negativně ovlivňuje jak domácnosti v bytové nouzi, tak jednotlivé čtvrti, obce nebo celou společnost.

Zde by mohlo pomoci sociální bydlení, které zatím není legislativně upraveno, jedná se o bydlení poskytované osobám v bytové nouzi nebo bytovou nouzí bezprostředně ohroženým. Sociální bydlení se na místní úrovni umožňuje vždy formou bydlení v bytech a současně navázání na sociální služby.

Podle Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 - 2025 můžeme problémy a zvláštní potřeby seniorů v oblasti bydlení shrnout do následujících bodů:

Problémy seniorů:

- *snižující se mobilita*
- *křehkost*
- *zvyšující se disabilita (omezení až znemožnění některých fyzických, psychických nebo sociálních funkcí)*
- *riziko izolace*
- *riziko osamocení*
- *riziko zneužití*

Specifické potřeby seniorů:

- *potřeba soukromí*
- *sociální interakce*
- *pocit užitečnosti*
- *pocit bezpečí a jistoty*
- *odstranění bariér*
- *přiměřená pomoc s péčí o domácnost a o vlastní osobu*

Senioři patří mezi ohroženou skupinu bytovou nouzí. Seniorům se s příchodem starobního důchodu snižují jejich finanční prostředky a tím se zhoršuje jejich ekonomické zajištění, což může souviset s potřebou změnit bydlení z finančně náročného na nízkonákladové. Nárůst počtu ekonomicky neaktivních osob v seniorské kategorii bude znamenat v budoucnosti i nárůst počtu osob, které vynakládají na bydlení podstatnou část svých příjmů, a tedy i osob, které jsou ohrožené ztrátou bydlení. Součástí procesu demografického stárnutí je rovněž téma chudoby. Zvláště zranitelní jsou hlavně ti, kteří žijí sami, vdovy, méně vzdělaní, nízkopříjmoví senioři a senioři dožívající se dlouhověkosti. Často nedisponují dostatečnými zdroji, které by mohli mobilizovat a případně kombinovat k udržení přijatelné životní úrovně i střechy nad hlavou. Bydlení přitom ve stáří nabývá mimořádné důležitosti. Se zvyšující se úmrtností ve vyšším věku se zvyšuje počet domácností jednotlivců a klesá podíl osob žijících v páru. Úplné rodiny seniorů převažují spíše v mladších věkových skupinách.

V našem městě máme v současné době pro seniory k dispozici domy zvláštního určení, jedná se o výstavbu zhruba 20 let starou, která se skládá ze šesti bytových domů na sídlišti Štěpnice a jednoho starého domu nedaleko centra města. Celkem se jedná o 140 bytů, z toho je 69 bytů plně bezbariérových. V těchto domech je poskytovaná terénní sociální služba – pečovatelská služba. Také Oblastní charita vlastní Dům pokojného stáří, kde je k dispozici 18 bytů s pečovatelskou službou.

Dále město disponuje ve své příspěvkové organizaci Centrum sociální péče města Ústí nad Orlicí 94 obytnými jednotkami. Objekt byl původně postavený jako panelový dům pro pracovníky českých drah, který byl v průběhu let přetransformován na penzion pro důchodce a po novele zákona o sociálních službách na chráněné bydlení a v současné době se jedná o uvedené jednotky s možností využití pečovatelské služby, která zde má své zázemí. Samotná budova byla městu v roce 2010 bezúplatně převedena od státu, za splnění smlouvou daných podmínek na dobu 25 let.

Bytovou situaci v současné době hodnotíme jako dostačující, nicméně v návaznosti na demografickou situaci, se bude nutné zaměřit na případnou rekonstrukci či revitalizaci vhodných objektů ve vlastnictví města nebo na novou výstavbu malometrážních, bariérově a cenově dostupných nájemních bytů, při využití dotačních podpor státu či fondů.

4.2 Aktivní život seniorů, mezigenerační sounáležitost a dobrovolnictví

Rozvoj aktivního života, sociálních dovedností a rozšiřování povědomí o chodu veřejné správy, politických systémů aj. směřuje v našem městě ke všem cílovým skupinám. Jednou z velkých skupin jsou senioři, tato skupina se velice aktivně podílí na životě ve městě. Je třeba zdůraznit, že zde máme několik seskupení-klubů seniorů, které zajišťují samostatně, ale i ve vzájemné spolupráci aktivizační, vzdělávací, volnočasové a společenské akce:

- *odborné přednášky a besedy na různá témata,*
- *kulturní a společenské akce (Senior kino, divadlo, koncerty apod.),*
- *naučné vycházky do přírody,*
- *tematické výlety do blízkého i vzdálenějšího okolí*
- *exkurze do známých i méně známých podniků*
- *rehabilitační a relaxační cvičení*
- *muzikoterapie*

- *trénování paměti*
- *počítačové kurzy*
- *pletení, háčkování*
- *výroba dekorací a jiných rukodělných výrobků*
- *společenské hry*
- *cestovatelské promítání*
- *sportovní aktivity*

Kluby a seskupení jsou umístěné v různých částech města a jsou svojí strukturou založením zaměřené na jiné skupiny seniorů, některé naopak navštěvují stejní senioři.

- **Senior klub** je zřízen pod CSP města Ústí nad Orlicí a členové jsou senioři všech věkových skupin z celého města. Jako své zázemí využívá prostory klubu důchodců na T.G.Masaryka 105.
- **Abrahám klub** je seskupení Římskokatolické církve pod farností Ústí nad Orlicí, v Kostelní ulici 19.
- **Centrum pro život** je organizovaný spolek OS ČČK Ústí nad Orlicí, Kopeckého 840, Ústí nad Orlicí.
- **Svaz postižených civilizačními chorobami** je seskupení osob s různým handicapem, jako své zázemí využívá prostory klubu důchodců na T. G. Masaryka 105.
- **Klub důchodců Hylváty** seskupuje především seniory z okrajové části města Hylváty.

Jako velký vzdělávací subjekt působí v našem městě Městská knihovna Ústí nad Orlicí, jde o příspěvkovou organizaci města, která má své aktivity zaměřené na cílové skupiny, jako jsou děti, mládež, dospělé osoby, zdravotně postižení, senioři. Knihovna pořádá různé vzdělávací akce, besedy, přednášky a kurzy.

Další aktivitou je proces komunitního plánování, který umožňuje široké veřejnosti zapojit se do procesu plánování sociálních a doprovodných služeb v regionu. Možnost zapojení je buď přímo prací v řídicí skupině nebo pracovních skupinách nebo skrze různá občanská sdružení, spolky, o.p.s. a jiné organizace, která jsou do procesu zapojeny a zaměřují se již na jednotlivé cílové skupiny - zdravotně postižené, rodiny s dětmi, mládež, senioři. V rámci činnosti pracovní a řídicí skupiny se pořádají také různá vzdělávací a aktivizační setkání, besedy, kurzy, pracovní setkání atd.

Široká veřejnost má možnost se zapojit do veřejného života svými podněty směrem k vedení města, účastí na veřejných zasedáních - zastupitelstvu města, setkáních s veřejností, kdy zástupci radnice spolu s občany města hovoří na různá témata o dění ve městě. Je třeba říci, že v tomto případě není zájem veřejnosti velký.

4.3 Sociální oblast a zdravotnictví

Zájem našeho města je zlepšení kvality zdraví seniorů, zvýšení dostupnosti zdravotní péče, a to i v případech snížené mobility a zvýšené závislosti na pomoci druhé osoby, možnosti setrvat co nejdéle v domácím prostředí s podporou terénních služeb až do posledních chvil svého života, pomoc a podpora pečujícími členům rodiny. Toho lze dosáhnout při zajištění dostatečné kapacity těchto jednotlivých zařízení a služeb. Velkou výhodou je, že má v Ústí nad Orlicí sídlo Nemocnice Pardubického kraje – Orlickoústecká nemocnice, což zvyšuje dostupnost specializovaných pracovišť. Orlickoústecká nemocnice má v současné době přes 330 lůžek, zhruba 750 zaměstnanců a za rok vyšetří bezmála 400 tisíc pacientů, můžeme zde najít tyto pracoviště: ARO, Biochemie, Centrální operační sály, Centrální sterilizace, Dětské a novorozenecké, Gynekologie, Hematologicko-transfuzní, Chirurgie, Interna, klinická logopedie, Klinická psychologie, Lékárna, Mikrobiologie, Neurologie, Porodnice, Radiodiagnostika, Rehabilitace, Urologie, ORL, Samostatná ambulance, Dialyzační středisko, Lékárna. V Ústí nad Orlicí má také sídlo Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje, Územní odbor Ústí nad Orlicí.

Vedle toho je možné se obrátit na zdravotnické zařízení CHS Galen, což je klinika plastické, cévní, dětské a ortopedické jednodenní chirurgie, v téže budově jsou soustředěné i další specializovaná zdravotnická zařízení a ordinace (obvodní lékaři, zubní lékaři, ortopedie, neurologie, rehabilitační lékařka, fyzioterapie, kardiologie, oční klinika, psychiatrie, plicní ordinace, endokrinologie, diabetologie, odběrové centrum, lékárna). Další ordinace jsou rozmístěné po městě.

Lze říci, že vzhledem k těmto skutečnostem je dostupnost lékařské péče ve městě velmi dobrá, samozřejmě se může měnit v čase, kdy odchází lékaři bez náhrady do důchodu nebo se určité specializace stěhují do jiných měst. Již dnes v Ústí nad Orlicí chybí revmatologie a pacienti musí dojíždět za ošetřením do jiných měst (např. do Pardubic).

Oblastní charita Ústí nad Orlicí a Centrum komplexní péče poskytují zdravotní péči v domácím prostředí, péče je ordinovaná lékařem a je hrazena ze zdravotního pojištění.

Sociální služby pro seniory jsou regulovány Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb města Ústí nad Orlicí a okolí na období 2020-2023³ a Akčním plánem rozvoje sociálních služeb města Ústí nad Orlicí a okolí na rok 2021, cílem těchto dokumentů je reflektovat potřeby a požadavky na rozvoj služeb na území města, vytvoření funkční sítě sociálních služeb a flexibilně reagovat na potřeby občanů města.

Na území města máme sociální služby registrované, které jsou poskytované v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění⁴ a dále služby neregistrované, jak říkáme navazující.

³ https://www.ustinadorlici.cz/images/dokumenty/komunitni_plan/strednedoby_plan-2020-2023.pdf

⁴ [108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách \(zakonyprolidi.cz\)](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/108-2006)

Síť sociálních služeb pro seniory je v Ústí nad Orlicí poměrně bohatá, funguje zde domov důchodců, který je příspěvkovou organizací města, nabízí služby domov pro seniory, domov se zvláštním režimem, odlehčovací služba a odborné sociální poradenství, celkem má 144 lůžek. Dále zde je příspěvková organizace Centrum sociální péče města Ústí nad Orlicí, což je poskytovatel pečovatelské služby, ročně služba vykazuje okolo 12 000 od-pečovaných hodin pro cca 300 klientů. Pečovatelskou, zdravotní a hospicovou péči poskytuje Oblastní charita Ústí nad Orlicí. Osobní asistenci nabízí Oblastní charita a Centrum pro zdravotně postižení Pardubického, odborné sociální poradenství vedle poradny domova důchodců, která se specializuje na osoby s Alzheimerovou chorobou, zajišťuje Centrum pro zdravotně postižené Pardubického kraje a občanská poradna Oblastní charity, dále dvě služby nabízí možnost vypůjčit si kompenzační pomůcky.

Nemálo důležitá je Senior doprava, kterou zabezpečuje OS ČČK Ústí nad Orlicí, poskytuje dopravu seniorům, osobám zdravotně postiženým a dětem, v průměru za rok (2019 a 2020) měli 8 700 jízd, najeli 48 700 km a obsloužili 480 klientů.

Neoddělitelnou částí sociálních služeb jsou neformální pečující z řad blízkých osob a rodin a dobrovolnictví.

4.4 Bezpečí seniorů

Bezpečí seniorů je jednou z otázek Koncepce prevence kriminality města Ústí nad Orlicí na léta 2021 – 2025. Mezi hlavní aktéry této problematiky patří:

- **Komise prevence kriminality**, která byla ustanovena radou města poprvé v roce 2012 a vznikla pozice manažera prevence kriminality. Komise je koordinátorem preventivních aktivit ve městě, analyzuje bezpečnostní situace a přijímá následná opatření.
- **Odbor sociálních služeb**, který odpovídá za plnění úkolů, vycházejících z koncepcí a rozvoj v sociální oblasti v samostatné působnosti a přenesené působnosti. Koordinuje poskytování sociálních služeb a realizuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením.
- **Městská policie** zajišťuje dodržování veřejného pořádku a bezpečí v rámci působnosti města. Její činnosti jsou preventivní, ale také represivní.
- **Asistenti prevence kriminality**, kteří spadají pod městskou policii, kterou jsou také řízeny, poskytují podporu, pomoc a dohled občanům ve vyloučených lokalitách a rizikových lokalitách ve městě.

Mezi nejčastější problémy a rizika, která se týkají seniorů, patří:

- *Podvodné jednání a protiprávní činy páchané na seniorech.*
- *Městský kamerový a dohlížecí systém (MKDS) – zastaralý systém, nepokrytá místa.*
- *Dluhová problematika a exekuce - riziko osob neschopných splácet své dluhy a závazky vůči městu, osob zadlužených, osob ohrožených exekucí.*
- *Sociálně vyloučené lokality - výskyt sociálně vyloučených lokalit na území města a rizika z lokalit vyplývající.*

Předcházení trestné činnosti:

- *Pořádání besed a přednášek pro seniory zaměřených věnovaných tématům bezpečnosti, podvodnému jednání a dalším rizikům.*
- *Informování seniorů o aktivitách v oblasti prevence kriminality (web města, Ústecké listy a další média)*
- *Podpora služeb poskytovaných pro seniory – poradna pro oběti trestných činů, občanská poradna.*
- *Využívání pomoci asistentů prevence kriminality.*

5 SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Podpora vedení města v tvorbě a naplňování strategie stárnutí - Komise pro práci se seniory - Pracovní skupina KP pro práci se seniory - Setkání vedení města s jubilanty – 80 a 90 let - Tradiční aktivity se zapojením seniorů s mezigeneračními prvky – Mezinárodní den seniorů, Integrační den, Veletrh sociálních služeb - Finanční podpora města - Stávající seniorské organizace – Senior klub, kluby důchodců, Senior centrum atd. - Síť sociálních a doprovodných služeb pro seniory - Pobytové služby pro seniory – domov pro seniory, domov se zvláštním režimem, odlehčovací služby - Existence terénních sociálních služeb pro seniory - Senior doprava, městská hromadná doprava - Podpora seniorů v oblasti prevence kriminality - Sociální práce pracovníků odboru sociálních služeb MěÚ - Bydlení pro seniory s podporou, domy zvláštního určení, domy s pečovatelskou službou, Centrum sociální péče města Ústí nad Orlicí - Orlickoústecká nemocnice - Předávání informací - Ústecké listy	- Postavení seniorů v současné společnosti - Nadužívání lékařské péče, přílišná konzumace léků - Omezení sociálních kontaktů - Chybějící výstup zaměřený na demografický vývoj stárnutí populace ve městě a regionu, navýšení počtu bytů pro seniory, navýšení kapacit a lůžek v zařízeních pro seniory a zajištění finančních prostředků na tyto aktivity z dotačních titulů - Chybějící bezbariérovost ve veřejných budovách a na úřadech, přechody na křižovatkách (krátké intervaly na světelných křižovatkách) - Malá sounáležitost společnosti s touto skupinou, mezigenerační zapojení - Chybějící počet dobrovolníků - Nedostatek kapacit lůžek v domově pro seniory, domově se zvláštním režimem, odlehčovací službě, absence jednolůžkových pokojů, dlouhé čekací doby - Absence sociálních služeb nízkopříjmové seniory a závislé seniory - Nedostatek finančních prostředků na jednotlivé aktivity - Absence denního stacionáře pro osoby s demencí
PŘÍLEŽITOSTI	RIZIKA
- Dotační řízení, nadace, projekty na financování konkrétních aktivit a navýšení kapacit pobytových služeb - Podpora zdravého životního stylu seniorů - Podpora a rozvoj aktivit seniorů v oblasti vzdělávání, bezpečnosti, finanční gramotnosti, cestování, krizových situací, komunikaci s prodejci, informačních technologií - Spolupráce a společné aktivity se základními a mateřskými školami, NNO, knihovnou, Klubcentrem - Rozvoj služeb a aktivit vedoucích k zajištění bezpečnosti seniorů – SOS tlačítka, hodinky, GPS lokátory - Možnost využití prostor na T.G.Masaryka 105 (klubu důchodců) - Nevyužití budovy ve vlastnictví města a jejich možné využití pro seniory - Informovanost seniorů a veřejnosti - vznik specializovaného poradenského místa – Seniorpoint (sociální poradenství, volnočasové aktivity, přednášky, seniorpasy...), sociální sítě, facebookové stránky, webové stránky města - Finanční zdroje z nadací a projektů	- Demografický vývoj, stárnutí populace ve městě a chybějící kapacity služeb - Zvyšující se věk dožití, rozšiřující se věková škála seniorů (již přes 2 generace) - Chybějící neformální pečující - Absence služeb pro závislé seniory, seniory bez přístřeší a nízkopříjmových seniorů - Chybějící lůžka v LDN - Chybějící finanční prostředky na podporu seniorských aktivit - Chybějící dotační tituly na výstavbu či rekonstrukci sociálních zařízení pro seniory - Fluktuace pracovníků ve službách a nedostatek profesionálních pracovníků - Izolace a osamělost některých seniorů - Absence zubních lékařů a specializovaných pracovišť, stárnutí praktických lékařů - Nová ohrožení v souvislosti s Covid -19, nouzový stav

6 CÍLE A OPATŘENÍ

Vyhodnocením SWOT analýzy byly nastaveny cíle a priority této strategie. Skrze jednotlivá opatření dojde k jejich postupnému dosažení či udržení. Samozřejmě jejich postupné naplňování bude možné pouze za předpokladu vysoké míry zapojení jednotlivých aktérů a všech institucí. Důležitým aspektem naplnění strategie bude také vzájemná spolupráce a koordinace cílů.

Cíl 1. Umožnit seniorům být aktivní v občanském životě, zajistit dostatečné podněty a možnosti, jak ovlivňovat život ve městě

OPATŘENÍ:

- *Veřejná setkání se zástupci města nad tématy ovlivňující život ve městě*
- *Dotazníková šetření spokojenosti*
- *Podpora celoživotního vzdělávání a neformálního vzdělávání, vzdělávací akce v knihovně*
- *Účast seniorů v poradních orgánech města – Komise pro práci se seniory, Pracovní skupina komunitního plánování pro seniory*

Cíl 2. Podpora zdraví seniorů

OPATŘENÍ:

- *Osvětová činnost na téma zdraví – přednášky, besedy*
- *Dostupnost informací - v médiích, webových stránkách, tiskovinách, na pracovištích, senior ví, kam se obrátit*
- *Vyjednávat s krajským úřadem o zajištění chybějících zdravotních službách v regionu - revmatologie*
- *Podpora organizací zaměřujících se na zlepšení fyzické zdatnosti seniorů*

Cíl 3. Dostupné bydlení pro seniory, prevence sociálního vyloučení

OPATŘENÍ:

- *Zajištění dostupného bydlení pro seniory se zřetelem na ohrožené seniory sociálním vyloučením a zdravotně postižené seniory*
- *Hledání možností nové výstavby domů zvláštního určení, DPS či komunitních center*
- *Udržení kvality současných DPS, opravy a údržba*
- *Mapování finančních možností na úpravu obytných jednotek v CSP*

Cíl 4. Fungující navazující a kvalitativní síť sociálních a zdravotních služeb, informovanost o těchto službách

OPATŘENÍ:

- *Kvalitní informovanost směrem k veřejnosti – prezentace subjektů v médiích, v tiskovinách (ÚL), na jejich webových stránkách, aktualizace Katalogu sociálních služeb, jeho distribuce*
- *Pořádání Veletrhu sociálních služeb – 1 x za 2 roky*
- *Zapojení seniorů do komunitního plánování města*
- *Podpora stávajících poskytovatelů sociálních služeb – dotační program na podporu sociálních služeb a zdravotnictví, individuální dotace*
- *Rozvoj sociálně aktivizačních služeb pro seniory*
- *Navýšení kapacity pobytových služeb zejména odlehčovacích služeb,*
- *Vznik jednolůžkových pokojů v domově důchodců*

Cíl 5. Zajistit vhodné a dostupné trávení volného času pro seniory s přesahem na všechny generace

OPATŘENÍ:

- *Sjednocení publicity a vytvoření jednotného informačního systému akcí*
- *Finanční podpora stávajících klubů a spolků ze strany města*
- *Provázanost aktivit seniorů s aktivitami ostatních cílových skupin – mezigenerační spolupráce*
- *Společné akce organizované jednotlivými kluby a městem*
- *Přeshraniční spolupráce se seniory včetně mezigenerační spolupráce*
- *Poznávací výlety*
- *Setkávání zástupců města se seniory v rámci oslav či u příležitosti jejich životních výročí.*

Cíl 6. Ústí nad Orlicí je bezpečné město, prostor přátelský seniorům, zdravé životní prostředí

OPATŘENÍ:

- *Osvěta seniorů, besedy na téma bezpečí, informování o možných nebezpečích a jak jim předcházet (hasičský sbor, policie, programy prevence kriminality, ČOI)*
- *Rozšíření tísňového tlačítka SOS (služba pro osaměle žijící seniory ve městě)*
- *Zajistit bezbariérový přístup do veřejných budov a bezbariérový pohyb po městě*
- *Podporovat Senior dopravu, městskou hromadnou dopravu (distribuce jízdních řádů)*
- *Zajistit dostatek odpočinkových míst ve městě*

7 ZÁVĚR

Strategie byla zpracována na období 2022-2026 pod odbornou garancí místostarosty Jiřího Preclíka (radní v sociální oblasti) odborem sociálních služeb města Ústí nad Orlicí. Na jejím vytvoření se podílela Komise pro práci se seniory a Řídící skupina Komunitního plánování města Ústí nad Orlicí.

Věříme, že vytvořením strategie stárnutí výrazným způsobem přispějeme k monitorování života seniorů ve městě, ale také k jeho zlepšení, strategie zajistí, aby byl brán zřetel na mezigenerační soudržnost všech věkových skupin a jejich zapojení do celkového rozvoje našeho města. Cíle a opatření uvedené strategie budou průběžně provázány s dalšími strategickými materiály města.

Na konci pětiletého období bude zpracováno celkové vyhodnocení plnění koncepce a budou nastaveny nové cíle a opatření pro další období.

Tento materiál může také sloužit jako východisko pro další strategické materiály, jako je Koncepce prevence kriminality města, Strategický plán rozvoje sociálních služeb města Ústí nad Orlicí a okolí a Strategický plán města, bude podkladem pro možná dotační řízení v oblasti seniorské problematiky.

Tento dokument byl schválen Zastupitelstvem města Ústí nad Orlicí dne 13.12.2021 pod číslem usnesení 470/17/ZM/2021.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Metodický návod pro tvorbu strategií stárnutí v obcích
- Kuchařová, V., Svobodová, K., Šťastná, A. a Podrápský, F., (2014). Rodinná politika na úrovni obcí a krajů: principy a východiska. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_385.pdf
- WHO 2014a, Programmes. Definition of an older or elderly person. World Health Organization [online]. © 2014 [cit. 2014–06–07]. Dostupné z: <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>
- SWOT – Wikipedie (wikipedia.org) SWOT analýza poskytuje podklady pro formulaci rozvojových směrů a aktivit, podnikových strategií a strategických cílů. Spočívá v rozboru a hodnocení současného stavu organizace (vnitřní prostředí) a současné situace okolí organizace (vnější prostředí).
- https://www.ustinadorlici.cz/images/dokumenty/komunitni_plan/strednedoby_plan-2020-2023.pdf
- [108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách \(zakonyprolidi.cz\)](#)